

Elien (24) krijgt groen licht om uit het leven te stappen: "Ge zijt nog zo jong, zeggen veel mensen. Maar ik heb echt alles geprobeerd"

© TVO

Ze gaat nog één dessertje eten bij Roger Van Damme. Verder heeft Elien Vervaeke (24) uit Lokeren geen wensen meer. Behalve dat ze er niet meer wil zijn. Ze krijgt euthanasie. En maakte er een podcast over.

Tom de Leur en Ivan Elegeert

Vandaag om 03:00

Ze heeft een datum, zegt ze. Eigenlijk twee. Een dag voor de euthanasie. Een dag voor de begrafenis. Ze heeft al de tekst ingesproken. Een goeie tekst, zeiden de mensen van het uitvaartcentrum, want hij biedt antwoorden op vragen. "Al heb ik de meeste vragen al beantwoord", zegt ze op zachte toon. Uiteraard heeft ze ook de muziek al gekozen. *nog even hier* van Bazart zit er zeker bij, een duet met de Nederlandse zanger Guusje, die herstelde van een burn-out. "Dat vond ik wel passend."

Eigenlijk is Elien ook opgebrand. Uitgedoofd na een zware depressie die haar al zes jaar alle energie ontnemt. Ze weet hoe het begon. Het ingangsexamen van een opleiding drama bleek te hoog gegrepen. "Een jaar later speelde mee in een toneelstuk van Theater Antigone. Daar voelde ik hoe graag ik dat wel deed. Maar het besef dat ik het nu niet als job zou kunnen doen, maakte me heel ongelukkig. En dat gevoel is gebleven."

(Lees verder onder de foto)



© rr

Alles geprobeerd

Elien gaat naar buiten met de fotograaf. Haar papa Dirk verwoordt beleefd zijn frustratie. “Eigenlijk heeft niemand kunnen zeggen wat er met Elien scheelt. Ze heeft alles geprobeerd. Dat was *trial and error*, testen en kijken wat het geeft. Maar het echt snappen? Dat doe je alleen als je het zelf meemaakt. Zij heeft er vrede mee, wij tot op zekere hoogte. Ze heeft er die podcast over gemaakt, daarmee wil ze euthanasie uit de taboesfeer halen. We hoopten dat podcast bij haar een soort klik zou geven, je blijft hopen. Na zes jaar moeten we vaststellen dat er geen alternatief is.”

Vorige week ging Elien met haar ouders nog naar Amsterdam. Naar een concert van Bazart. “Even de focus op muziek”, zegt Elien, “Dat was wel fijn.” Ze kan dus nog wel genieten, zegt ze. Maar nooit écht. “Ik ben veel bezig met fotografie, maar ook dat is meer een opgave dan een passie. Ik heb in Amsterdam misschien tien foto’s gemaakt, vooral omdat mijn papa dat vroeg. (*denkt na*) Ik word er soms wat boos van. Nee, boos is een te groot woord. Teleurgesteld, dat is het. Dat het niet meer lukt en dat ik niet weet waarom.”

Een vrouw van 24 jaar die niet meer wil leven: Elien zegt dat veel mensen het niet snappen. “Dan zeggen ze: *Allez Elien, ge zijt nog zo jong, dat is een depressie, dat gaat wel over, ge kunt nog nee zeggen*. Dat ben ik wel een beetje. (*glimlacht*) Ik voel me schuldig tegenover de mensen die ik achterlaat. Maar alles is een opgave. En ik heb alles geprobeerd. Elektroshocks, esketamine (*een sterk narcosemiddel, red.*), paardentherapie. Ik heb op tal van psychiatrische afdelingen gezeten, misschien wel vijftien psychiaters en psychologen gezien. Ik ben moe. Ik slaap van acht uur ’s avonds tot tien uur ’s morgens. Ik ben blij dat ik in dagtherapie zit. Anders zou ik een hele dag pieken. Dat Elien nu rust heeft, heeft alles te maken met het groen licht dat ze kreeg. Groen licht om uit het leven te stappen. Gekregen van twee psychiaters en een arts. Niet haar huisarts, “die zag het niet zitten omdat ik zo jong ben”. Wel een arts van Vonkel, een centrum voor levenseindevragen in Gent. “Dat die arts ja zei, was een opluchting. Sindsdien ben ik afscheid aan het nemen. Bij veel mensen is dat raar: ik ga die nooit meer terugzien. Dat blijft een rare gedachte, maar het schrikt me niet af. Ik heb dit al zo vaak afgespeeld in mijn hoofd, ik wil rust. Rust die geen enkele pil mij kan geven.”

Podcast

Ondanks haar depressie slaagde Elien erin haar opleiding journalistiek af te maken. Ze maakte een podcast over euthanasie. Ze sprak onder anderen met psychiater Lieve Thienpont, die in 2020 samen met twee artsen werd vrijgesproken voor gifmoord na de omstreden euthanasie van Tine Nys. “Ik merk dat die podcast iets teweegbrengt. Mensen die tegen euthanasie bij jonge mensen waren, zijn na de podcast van gedacht veranderd. Mijn boodschap is dat mensen zich niet moeten schamen om over hun problemen te praten. Naar de psycholoog gaan zou even ingeburgerd moeten zijn als naar de tandarts gaan. Toen ik hulp nodig had, keek ik tegen wachtlijsten aan. Een therapeut is ook heel duur, maar dat terzijde.” *(lacht)*

Rest de vraag wat ze nog wil nalaten, naast die podcast. “Die tekst die ik heb ingesproken. En mijn foto’s.” En daar “Een hiernamaals, bedoel je? Daar geloof ik niet echt in. Ik hoop dat er niets meer komt, om eerlijk te zijn. Want ik wil niet met dit leven, omdat ik het niet meer aankan. Maar zoals ik in mijn tekst zeg: daar hoeft niemand verdrietig om te zijn. *Heb je het moeilijk na het lezen van deze getuigenis? Dan kan je terecht bij de Zelfmoordlijn op het gratis nummer 1813 en op de website www.zelfmoord1813.be.*

<https://elienvervaet.com/audio>

(lees verder onder de video)

2:05



© Guy Puttemans

De jonge leeftijd van Elien Vervaet en het feit dat haar motief om euthanasie aan te vragen psychisch lijden maakt haar euthanasie hoogst uitzonderlijk.

De cijfers van de Euthanasiecommissie van 2022 zijn overduidelijk. Ten eerste wat de leeftijd betreft. Van de 2.966 goedgekeurde euthanasie-aanvragen kwamen slechts acht aanvragen van mensen tussen de leeftijd van 18 en 29 (0,3%) en 27 in de categorie van mensen tussen 30 en 39 jaar (0,9%). Vorig jaar vroeg geen enkele minderjarige euthanasie aan, hoewel de wet dat in principe ook toelaat. Het aantal uitvoeringen van euthanasie bij jonge mensen de laatste jaren niet gestegen.

De cijfers zijn ten tweede ook duidelijk wat het motief tot een aanvraag tot euthanasie betreft. Psychisch lijden was 66 (2,2%) van die 2.966 euthanasie-aanvragen de reden tot de aanvraag. De overgrote meerderheid vraagt euthanasie aan wegens zowel fysiek als psychisch lijden (72,4%).

Discussie

“Als je al die cijfers bekijkt is het geval van deze jonge vrouw dus hoogst uitzonderlijk”, zegt Willem Distelmans, professor palliatieve geneeskunde aan de VUB en in ons land dé euthanasie-expert. Volgens hem is de procedure iedereen vanaf de leeftijd van 18 jaar dezelfde. Al zijn er steeds meer stemmen die opgaan om bij louter psychisch lijden de euthanasie-aanvraag niet goed te keuren, iets wat de huisarts van Elien Vervaet ook niet deed. “De wetenschap krijgt steeds meer inzicht in de ontwikkeling van de hersenen en ziet dat die pas volledig ontwikkeld zijn op de leeftijd van 25 jaar. Voor een aantal dokters kan dat een beperkende factor zijn voor hun beslissing. Die zullen oordelen dat de hersenen nog niet genoeg ontwikkeld zijn en dat de patiënt daarom nog bepaalde behandelingen moet ondergaan om zeker te zijn dat deze effectief onbehandelbaar en ondraaglijk lijdt”, zegt Distelmans.

Dat onbehandelbaar en ondraaglijk lijden is een van de vier voorwaarden om een goedkeuring voor euthanasie te krijgen. “Zeker voor een depressie, want dat is een ziekte die in principe te genezen valt. De dokters zullen hier zeker zijn dat ze uitbehandeld is.” De andere voorwaarden zijn de volledige wilsbekwaamheid van de aanvrager, het feit dat de patiënt een ongeneeslijke aandoening hebt door een ziekte – die kan zowel fysiek als mentaal zijn – of als gevolg van een ongeval plus de voorwaarden dat de patiënt zijn euthanasie vrijwillig, herhaaldelijk en duurzaam aanvraagt. Die duurzaamheid wil zeggen dat je niet continu van gedachten mag veranderen.